

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Jakab Zoltán ügyvéd (képviselő címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Kapolyi József ügyvéd (képviselő címe) által képviselt I. rendű alperes (címe) I. rendű, a személyesen eljáró II. rendű alperes (címe) II. rendű, a személyesen eljáró III. rendű alperes (címe) III. rendű alperesek ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2007. március 26. napján meghozott, 6.UP.633.601/2005/41. számú ítélete ellen, az I. rendű alperes részéről 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezéseit nem érinti, a fellebbezéssel támadott részét részben megváltoztatja és az I. rendű alperest terhelő marasztalási összeget 4.150.000 (négy millió-százötvenezer) forintra, valamint ebből 950.000 (kilencszázötvenezer) forintnak 2004. szeptember 10-től, további 950.000 (kilencszázötvenezer) forintnak 2004. szeptember 15-től, 750.000 (hétszázötvenezer) forintnak 2004. november 22-től, 750.000 (hétszázötvenezer) forintnak 2004. november 23-tól, 750.000 (hétszázötvenezer) forintnak 2004. november 25-től járó, az első fokú ítéletben meghatározott mértékű kamataira, az I. rendű alperes által fizetendő kereseti illetéket 249.000 (kettőszáznegyvenkilencezer) forintra leszállítja.

Az I. rendű alperes első fokú perköltségben való marasztalását mellőzi, az I. rendű alperesnek ezt meghaladó marasztalása tekintetében pedig az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A felperes és az I. rendű alperes a fellebbezési perköltségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest és az I. rendű alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessenek meg személyenként 249.000 (kettőszáznegyvenkilencezer) forint illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes értékpapír és devizaügyletek közvetítésével és lebonyolításával, valamint az ezekhez kapcsolódó egyéb szolgáltatások nyújtásával foglalkozó cég. Az I. és II. rendű alperesek 2004. június 1-én megbízási szerződést kötöttek. A II. rendű alperes az I. rendű alperes tevékenységét elősegítő ügyellátásra fogadott el megbízást. A megbízási szerződésben kikötötték, hogy a II. rendű alperes nem végezhet a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 5. § 103/a pontjában meghatározott tevékenységet; ennek megfelelően az I. rendű alperes ügyfeleitől pénzt vagy más értéket nem vehet át, az I. rendű alperes kockázatára kötelezettségeket nem vállalhat. A szerződés szerint a II. rendű alperes szerződésből eredő feladatait egyik ügyvezetője, a III. rendű alperes fogja ellátni.

A II. rendű alperes szóban forgó megbízási szerződésből eredő feladatait ténylegesen ellátó III. rendű alperes közvetítésével 2004. augusztus 27-én két szerződés jött létre a felperes és az I. rendű alperes között: az egyiket megbízási, a másikat bizományosi keretszerződésnek nevezték meg.

A megbízási keretszerződésnek címzett szerződés szerint a felperes azzal bízta meg az I. rendű alperest, hogy az eseti megbízásaiban közölt utasításainak megfelelően a javára, de a saját nevében értékpapírügyleteket kössön. A szerződésben a szerződő felek kikötötték, hogy az ügyletek fedezetére szolgáló pénzüsszeget a felperes az I. rendű alperes pénztárában fizetheti be vagy a bankszámlájára utalhatja át, illetve erre a célra felhasználható a felperes I. rendű alperesnél vezetett ügyfélszámlájának egyenlege is.

A III. rendű alperes a felperestől - a felperes személyes előadása szerint Debrecenben - 2004. augusztus 30-án 1.800.000 forint, 2004. szeptember 9-én 1.900.000 forint készpénzt vett át. A pénzüsszegek átvételéről a III. rendű alperes az I. rendű alperes cégét feltüntető papír felhasználásával nyugtákat állított ki, melyeket ő írt alá. Ezeket az összegeket a III. rendű alperes az I. rendű alperes pénztárába befizette és azokat az I. rendű alperes a felperes ügyfélszámláján jóváírta.

A felperes utólag bizományi szerződéseket kapott, amelyek azt tartalmazták, hogy milyen külföldi kibocsátású értékpapírokat fog az I. rendű alperes bizományosként a felperes számára megvásárolni. A szerződésekről kiállított okiratokon az I. rendű alperes pecsétje és a képviselőjében eljáró személy olvashatatlan névaláírása szerepel.

Az iratokhoz fénymásolatban csatolt banki készpénz-befizetési bizonylatok tanúsága szerint a felperes a III. rendű alperes ... Bank Rt.-nél vezetett bankszámlájára 2004. szeptember 10-én 1.900.000 forintot, 2004. november 22-én 1.500.000 forintot, 2004. november 23-án ugyancsak 1.500.000 forintot fizetett be.

A bizományi szerződéseket a III. rendű alperes a felperes megbízottjának sürgetésére, utólag küldte meg.

A III. rendű alperes a bankszámlájára készpénzben befizetett összegeket, összesen 4.900.000 forintot, a felperes I. rendű alperesnél vezetett ügyfélszámlájára nem fizette be.

A III. rendű alperes 2005. január 26-án kiállított okiratban elismerte, hogy a felperestől 9.300.000 forintot vett át, kötelezettséget vállalt arra, hogy a tartozását 2005. február 6-ig kiegyenlíti.

A III. rendű alperest a Nyíregyházi Városi Bíróság 24.B.2419/2005/46. számú ítéletében 5 rendbeli, többek között a felperes sérelmére is üzletszerűen elkövetett csalás büntetésében mondta ki bűnösnek. Az ítéletének indokolásában megállapította: „2004. szeptember 15. napjától 2004. november 25. napjáig a felperes debreceni lakos, sértett több részletben 8.300.000 forintot utalt át értékpapírok megvásárlása céljából a vádlottnak a ... Bank Rt.-nél vezetett bankszámlájára, mivel a vádlott (III. rendű alperes) ezt a számlaszámot adta meg a sértett (a felperes) részére az I. rendű alperes bankszámlaszámaként. A vádlott ebben az időszakban a pénzek átutalása után összesen 5 darab az I. rendű alperes fejrészámlájával készült és bélyegzőlenyomatával ellátott, de nem az I. rendű alperes képviselője által aláírt hamis bizományosi szerződést adott át a sértett részére, hogy továbbra is tévedésben tartsa... III. rendű alperes vádlott a sértett által a számlájára utalt pénzt ismeretlen célra fordította, a csalással okozott kár, 8.300.000 forint nem térült meg.”

A felperes a keresetében 8.300.000 forint és kamatai megfizetésére kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, a II-III. rendű alperesek a perben nyilatkozatot nem tettek.

Az elsőfokú bíróság az alpereseket a keresetnek megfelelően marasztalta.

A döntését a következőkkel indokolta:

Az I. rendű alperes bizonyította, hogy a megbízottja a II. rendű alperes kiválasztása, utasításokkal való ellátása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezért a II. rendű alperes által harmadik személyeknek okozott károkért a Ptk. 350. § (1) bekezdése alapján nem felel.

A III. rendű alperes a II. rendű alperes képviselőjében eljárva, bűncselekménnyel okozott károkat. Mivel mind az I. rendű, mind a II. rendű alperes gazdálkodó szervezetek, a károsult felperes és a megbízó I. rendű alperes viszonyában a Ptk. 350. § (2) bekezdése értelmében az alkalmazottért való felelősség szabályait lehetett alkalmazni. A II. rendű alperes károkozásáért így az I. rendű alperes a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján úgy felel, mint a munkáltató az alkalmazott által okozott kárért. A Ptk. 350. § (2) bekezdésére figyelemmel tehát az I. rendű alperes a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes kárát megtéríteni.

Az I. és II. rendű alperes egymás közötti viszonyában a megbízás nélküli ügyvitel, Ptk. 486. és 487. §-aiban foglalt szabályai nem voltak alkalmazhatóak, mert a szerződéses jogviszony léte ezt kizárta. Ha a III. rendű alperes, mint a II. rendű alperes megbízottja, a II. rendű alperes képviselői jogkörét túllépve okozott is kárt, a megbízás nélküli ügyvitel szabályainak alkalmazhatóságát az sem teszi lehetővé.

A II. rendű alperest a Ptk. 350. § (1) bekezdése alapján terheli az I. rendű alperessel egyetemleges kártérítési kötelezettség.

A III. rendű alperes a felperessel szerződéses viszonyban nem volt, ezért a felelőssége a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján áll fenn. A kártérítési kötelezettségét tartozás-elismeréssel megerősítette, ennél fogva a kártérítési kötelezettség a Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján is terheli.

Az I. rendű alperes fellebbezésében az első fokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset vele szemben való elutasítását kérte.

Azzal érvelt, hogy a II. rendű alperes a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) 5. § 103/b pontja szerinti feladatokat láthatott el. Tehát csak a tevékenységét segíthette elő, a nevében azonban kötelezettségeket nem vállalhatott és értéktárgyakat nem vehetett át. A II. rendű alperes, illetve annak tagjaként cselekvő III. rendű alperes rosszhiszemű álképviselőként járt el, így a cselekményéből rá nézve kötelezettség nem keletkezett. A Ptk. 221. § (2) bekezdése értelmében a rosszhiszemű álképviselő a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályainak megfelelően felel a képviseleti jogkörének túllépésével okozott károkért.

Hangsúlyozta, hogy a károkozásban felróható magatartásával maga a felperes is közrehatott. A szerződésből egyértelműen kitűnt, hogy az értékpapírügyletek fedezetéül szolgáló pénzüsszegeket csak a pénztárában lehet befizetni vagy az ő számlájára lehet átutalni. Ezzel szemben az elsikkasztott pénzüsszegeket a III. rendű alperes ... Bank Rt.-nél vezetett bankszámlájára fizette be a felperes.

A felperes a kárát sem bizonyította megfelelően; 3.500.000 forint befizetését nem tudta bizonylatokkal igazolni. A III. rendű alperes 9.300.000 forintra nézve tett tartozáselismerő nyilatkozatot, a felperes mégis azt állította, hogy 8.300.000 forintot fizetett be a III. rendű alperes bankszámlájára. Az ellentmondást az elsőfokú bíróság nem tisztázta.

Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak az egyetemleges felelősséggel kapcsolatos jogi álláspontját is. A Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinte ugyanis a munkáltató marasztalását teszi lehetővé, ennél fogva a II-III. rendű alperesek nem is lettek volna marasztalhatók.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés részben alapos.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által egyebekben helyesen megállapított tényállást a felperes elsőfokú eljárásban tett személyes előadása és az ügy irataihoz fénymásolatban csatolt 1.900.000 forintnak 2004. szeptember 19-én, 1.500.000 forintnak 2004. november 22-én, további 1.500.000 forintnak 2004. november 23-án a III. rendű alperes ... Bank Rt.-nél vezetett bankszámlájára történt befizetését tanúsító banki készpénz-befizetési bizonylatok alapján annyiban módosította, hogy a III. rendű alperes a saját bankszámlaszámát nem, mint az I. rendű alperes bankszámlaszámát adta meg a felperesnek. A felperes tudta, hogy a bankszámlaszám a III. rendű alperesé, s a III. rendű alperest azzal bízta meg, hogy

a bankszámlájára befizetett összegeket fizesse be az I. rendű alperes pénztárába. A felperes által aláírt banki bizonylatokból kétségtelenül kitűnik, hogy a bankszámla, amelyre a felperes a befizetéseket teljesítette, a III. rendű alperesé, és nem az I. rendű alperesé. A felperes az elsőfokú eljárásban személyesen maga adta elő: a szóban lévő megoldást a III. rendű alperes javaslatára azért választották, hogy a III. rendű alperesnek az értékpapírügyletek fedezetéül szolgáló készpénz átvételért ne kelljen minden egyes felperesi megbízás alkalmával Budapestről Debrecenbe utaznia.

A banki bizonylatok csak 4.900.000 forint befizetését igazolják, az elsőfokú bíróság mégis megalapozottan állapította meg, hogy a III. rendű alperes által elsikkasztott pénzösszeg 8.300.000 forint volt. A Nyíregyházi Városi Bíróság említett ítéletében - melyet időközben a III. rendű alperes büntetésének súlyosbításától eltekintve, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.Bf.186/2007/11. számú ítéletével helybenhagyott - a hamis bizományi szerződések alapján a III. rendű alperes által okozott kárt 8.300.000 forintban határozta meg. A III. rendű alperes ugyan nem 8.300.000 forintos, hanem 9.300.000 forintos tartozást ismert el, ez az ellentmondás azonban nem ad alapot arra a következtetésre, hogy a III. rendű alperes a felperestől csak a banki bizonylatokkal igazolt összegeket vette át. Alaptalanul hivatkozott az I. rendű alperes arra, hogy a büntetőbíróság a III. rendű alperest már kötelezte a felperes, mint magánfél javára 8.300.000 forint megfizetésére. Ilyen rendelkezést ugyanis a büntetőítélet nem tartalmaz.

Előrebocsátja az ítélőtábla, hogy az első fokú ítéletnek a II., III. rendű alpereseket marasztaló rendelkezései fellebbezés hiányában már jogerőre emelkedtek. Az I. rendű alperesnek az egyetemleges marasztalással kapcsolatos kifogásai ezért nem vehetők figyelembe.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes kártérítési felelősségét helyes jogi okfejtéssel állapította meg.

Jogi személyek nevében természetsszerűleg alkalmazottai vagy tagjai cselekednek. Az I. és II. rendű alperesek között létrejött szerződés teljesítése kapcsán tanúsított III. rendű alperesi magatartásokat olybá kell venni, mintha azokat a II. rendű alperes tanúsította volna. A II. rendű alperes a III. rendű alperes révén az I. rendű alperesnek a felperessel kötött szerződése megkötésénél és az azzal kapcsolatos további ügyletek lebonyolításánál is tevékenykedett.

A II. rendű alperes az I. rendű alperes nevében kötelezettségvállalásra, pénz és értékek átvételére a közöttük létrejött szerződés értelmében nem volt jogosult. A II. rendű alperes tagjaként eljáró III. rendű alperes bűncselekményt is megvalósító, szerződésen kívüli tiltott magatartással okozott kárt a felperesnek.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a Ptk. 350. § (2) bekezdése alapján a II. rendű alperes által harmadik személyeknek okozott károkért a harmadik személlyel szemben az I. rendű alperes úgy felel, mint a munkáltató, a munkavállaló károkozásáért, mert mind az I. rendű alperes, mind a II. rendű alperes gazdálkodó szervezetek. Emellett a Ptk. 350. § (2) bekezdésében foglalt felelősségi szabály alkalmazására az I. és II. rendű alperesek közötti megbízási jogviszony tartós volta is okot adott.

A Ptk. 348. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „ha alkalmazott a munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, jogszabály

eltérő rendelkezései hiányában, a károsulttal szemben a munkáltató a felelős. E szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a szövetkezet tagja okoz a tagsági viszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt."

A károkozás munkaviszonnyal, illetve a Ptk. 352. § (2) bekezdésének alkalmazása esetén a megbízási jogviszonnyal való összefüggése nem azonos a munkaköri vagy a megbízotti kötelezettségek teljesítésével való oksági kapcsolattal, hanem ennél tágabb körű.

Az alkalmazottért való felelősséget nem zárja ki, ha az alkalmazott munkaköri feladatába nem tartozó vagy a munkáltató által kifejezetten tiltott tevékenységgel okoz harmadik személynek kárt. A felelősség megállapításánál a károkozó tevékenységnek a munkaviszonnyal való összefüggésén van a hangsúly. (BH 1986.230.)

A megbízott II. rendű alperes nevében cselekvő III. rendű alperesnek kétségtelenül az I. és a II. rendű alperes közötti megbízási jogviszony adott alkalmat arra, hogy a felperesnek tiltott cselekménnyel kárt okozhasson. A megbízási jogviszonnyal való összefüggést kétségtelenné teszi, hogy a III. rendű alperes a II. rendű alperesnek az I. rendű alperessel fennálló megbízotti jogviszonyát az I. rendű alperes által cégszerűen aláírt szerződéssel igazolta. Az értékpapír vásárlásra a felperes által a III. rendű alperesnek átadott és elsikkasztott pénzüsszegeket megelőzően átadott két részletet az I. rendű alperes pénztárába a III. rendű alperes be is fizette és ezeket az összegeket az I. rendű alperes a felperes ügyfélszámláján jóvá is írta. Továbbá a bizományosi szerződéseket, amelyek teljesítéséhez ezeket a pénzüsszegeket felhasználta, az I. rendű alperes a felperesnek megküldte.

A kártérítési felelősség szempontjából mindezért nincs jelentősége annak, hogy a III. rendű alperes a képviseleti jogosultságát túllépve okozta a felperes kárát. Ha a képviseleti jogosultságot is magában foglaló megbízási esetén a megbízott a képviseleti jogát túllépi, annak következménye az lehet, hogy a megbízott által tett jognyilatkozat a képviselt megbízót nem köti; rá nézve az ilyen jognyilatkozatból szerződéses kötelezettségek nem áramolhatnak. A kifejtettek értelmében azonban, ha a megbízott jogkörébe nem tartozó cselekménye tiltott cselekménynek minősül, a megbízotti jogkör túllépése a kártérítési kötelezettség alól a megbízót nem mentesíti. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint „a károsult a kár elhárítása, illetve csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget."

A felperes és az I. rendű alperes között létrejött megbízási keretszerződés egyértelműen tartalmazza, hogy az értékpapír vásárlás céljára szolgáló pénzüsszegeket a felperesnek milyen módon kell az I. rendű alperes rendelkezésére bocsátania. A felperes nem a szerződésnek megfelelően járt el amikor adott célra a III. rendű alperes bankszámlájára teljesítette a befizetéseket. A felperes ezzel a felróható szerződésellenes magatartással saját kárának maga is okozójává vált. Az ítéltábla mindezért kármegosztást tartott indokoltnak. A felperesi önhiba I. rendű alperes kártérítési felelősségét mérséklő hatását mérlegeléssel 50 %-ban állapította meg, így a felperes az I. rendű alperestől csak a kára fele részének megtérítésére tarthat igényt a Ptk. 350. § (2) bekezdésére figyelemmel, a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az első fokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az első fokú ítéletben az I. rendű alperes terhére megállapított marasztalási összeget a felére leszállította. Mindebből következik, hogy a felperes csatlakozó fellebbezése sem volt megalapozott.

A pernyertesség-pervesztesség egyenlő arányára figyelemmel a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az ítéltábla a perköltségviselésről akként rendelkezett, hogy a felperes és az I. rendű alperes a perköltségeiket maguk viselik.

Az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt kereset, és fellebbezés illetékét pedig a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján egyenlő arányban kötelesek viselni.

Budapest, 2007. október 19.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Szücs József s. k. előadó bíró, Dr. Németh László s. k. bíró